

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Doctor Mellifluus S. Bernardus Magnæ Matris Cultor
Eximius, Et Ex Ordine Sancti Benedicti Sacellanus
Quartus. Sive Ea quæ Doctor mellifluus de laudibus
Virginis Matris scripsit in gratiam magnæ ...**

Bernardus <Claraevallensis>

Nevhsii, MDCLXXV.

Ex Tom. VII. Tract. Super Symbolum Apostolorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37156

Cum hucusque S. Bernardum absolvisssem, accipio Tomum VII. ante biennium editum, unde ne quid opusculo deesset, illum pervolvī, et quod proposito huic serviebat addere volui.

EX TOM. VII.

Tract. Super Symbolum Apostolorum.

Pagin. 52. & 53.

Q*ui conceptus est.* Qui inquam Christus, sive qui Filius Dei secundum assumptam humanitatem conceptus est, &c. Ac si dicat. Cujus humanitas de ipsa substantia virginis per operationem Divinæ gratiæ concepta est & nata. Nam cum & singuli homines ex anima constent & corpore, tamen secundum corporis naturam solam dicuntur concipi & nasci à matribus. Dicturus autem eum de virgine natum, ne quis, qualiter id fieret, quæreret, bene præmisit conceptum de spiritu sancto, sicut & Matri quærenti, *Quomodo fiet istud?* dictum est ab Angelo, *Spiritus sanctus superveniet in te, &c.* Ex quo quidem non mediocriter ipsam quoque Spiritus sancti personam commendat, dicendo videlicet per operationem ejus illud corpus esse conceptum, in cuius hostia omnium redemptio est consummata, quod nec minus per ipsum Spiritum sanctum Apostolus dicit pro nobis oblatum, sicut etiam conceptum. Hinc illud est ad Hebræos, ubi in hac nostræ salutis consummatione totius Trinitatis operationem commemorans ait: *Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitule aspersus, inquinatos sanctificavit ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum*

Ff

Deo

Deo emundabit conscientiam vestram ab operibus mortuis? &c. Cum autem vel conceptum vel natum de Spiritu sancto audimus, aliter eum de Spiritu sancto natum, & aliter de Virgine natum intelligamus. A virgine quidem, vel de virgine, secundum hoc, quod de substantia ejus tamquam matris carnem acceperit. De Spiritu sancto verò secundum hoc, quod per divinæ, ut dictum est gratiæ novam ac mirandam operationem factum est: ad quod nulla institutio naturæ sufficere poterat. Non ergo in hac nativitate vel incarnatione Domini Spiritum sanctum Patrem ejus intelligere debemus, quemadmodum Matrem ejus profiteamur virginem: Sicut enim illa æterna ejus generatio de substantia Patris sine Matre est, sic ista temporalis de Matre sine Patre est. Operatorem itaque ut dictum est, potius quam Patrem Spiritum sanctum intelligere debemus, sicut & in singulis, quæ facit, operator potius vel creator quam Pater dicendus est. Et attende, quod, dum dicit Filium de virgine natum, & eundem tam Dei, quam hominis Filium esse astruit, unitatem personæ in duabus naturis Divina scilicet & humana confirmat. Quamvis enim secundum Divinitatem ex solo Patre sit genitus, secundum humanitatem ex sola Matre sit natus, aliaque sit natura Dei, alia hominis, vel aliud sit Divinitas, aliud humanitas: una tamen est in Christo persona in duabus naturis existens, nec est alius in persona Filius Dei, quam Filius hominis, quam aliud sit in natura verbum, quod hominem assumpsit, quam homo assumptus.

Subjungo hic ex Tom. I. huc remissam ad Canonicos Lugdunenses Epistolam CLXXIV. cum Notis Admodum Reverendi Domini Jacobi Merloni Horstij, quibus Doctorem mellisuum pro immaculata Conceptione vendicat.

INter Ecclesias Galliæ constat profectò Lugdunensem hactenus præeminuisse, sicut dignitate sedis, sic honestis studijs

& laudabilibus institutis. Ubi enim æquè viguit disciplinæ censura, morum gravitas, maturitas consiliorum, auctoritatis pondus, antiquitatis insigne? Præsertim in officijs Ecclesiasticis haud facillè unquam repentinis visa est novitatibus acquiescere, nec se aliquando juvenili passa est decolorari levitate, Ecclesia plena iudicij. Unde miramur satis quid visum fuerit hoc tempore quibusdam vestrum voluisse mutare colorem optimum, novam inducendo celebritatem, quam ritus Ecclesiæ nescit, non probat ratio. Nunquid Patribus doctiores aut devotiores sumus? Periculosè præsumimus, quidquid ipsorum in talibus prudentia præterivit. Nec verò id tale est, quod nisi prætereundum fuerit, Patrum quiverit omninò diligentiam præterisse.

At valdè honoranda est (inquis) Mater Domini. benè admones: sed honor Reginæ iudicium diligit. Virgo regia falso non eget honore, veris cumulata honorum titulis, infulis dignitatum. Honora sanè integritatem carnis, vitæ sanctitatem; Mirare fecunditatem in Virgine; Prolem venerare divinam; Extolle nescientem vel in concipiendo concupiscentiam, vel in pariendo dolorem. Prædica reverendam Angelis, desideratam gentibus, Patriarchis, Prophetisq̃que præcognitam, electam ex omnibus, prælatam omnibus. Magnifica gratiæ inventricem, mediatricem salutis, restauratricem sæculorum. Exalta denique exaltatam super choros Angelorum, ad cælestia regna. Hæc mihi de illa cantat Ecclesia, & me eadem docuit decantare. Ego verò, quod ab illa accepi securus, & teneo & trado; quod non scrupulosius fateor, admiserim.

Accepi sanè ab Ecclesia illum diem cum summa veneratione colendum quo assumpta de sæculo nequam, cælis quoq; intulit celeberrimorum festa gaudiorum. Sed & Ortum Virginis didici nihilominus in Ecclesia & ab Ecclesia indubitanter

haberi festivum atque sanctum, firmissimè cum Ecclesia sentiens in utero eam accepisse ut sancta prodiret. Et de Hieremia siquidem lego, *Hier. 1.* quod priusquam de ventre exiret, sanctificatus sit. Et de Ioanne Baptista non secus sentio, *Luc. 1.* qui ex utero Dominum in utero sensit. Videris etiam tu, an & in sancto David idipsum liceat opinari; pro eo quod dicebat Deo: *In te* (ait *Psal. 70.*) *confirmatus sum ex utero; de ventre matris meae tu es protector meus.* Item *Psal. 21.* *De ventre Matris meae Deus meus es tu, ne discesseris à me.* Et Hieremix quidem sic dictum est: *Priusquam te formarem in utero, novi te: & antequam exires de vulva, sanctificavi te. Hier. 1.* Quàm pulchrè inter figuratorem in utero & parturitionem ex utero divinum distinxit oraculum; ut illam tantùm præcognitam, istam & sanctitatis munere præornatam ostenderet: ne quis Propheta prærogativam de sola præscientia seu prædestinatione putaverit æstimandam.

Esto autem ut hoc de Hieremia concedamus, quid respondebitur de Joanne Baptista, quem Angelus prænunciavit Spiritu sancto repletum iri adhuc in utero Matris suæ? *Luc. 1.* Prorsus hoc ad prædestinationem præscientiamve referri posse arbitror. Verba nempe Angeli (sicut ipse prædixit) completa absq; dubio sunt in tempore suo & quem prolocutus est Spiritu sancto replendum, non est fas credere non repletum, idque loco & tempore quo prædixit: certissimè autem sanctus Spiritus quem replevit sanctificavit. Cæterum quatenus adversus originale peccatum hæc ipsa sanctificatio valuerit sive pro isto sive pro illo Propheta, vel si quis alius simili præventus gratia fuerit, non temerè dixerim: sanctificatos tamen non dubitaverim dicere, quos Deus sanctificavit & cum eadem sanctificatione prodijisse ex utero, quam acceperunt in utero, nec reatum quem in conceptione traxerunt, valuisse ullatenus horum natali

tali jam donatum præpedire seu præripere benedictionem. At tamen quis dicat Spiritu sancto repletum manere adhuc filium nihilominus iræ; & si mori in utero contigisset, cum hac plenitudine spiritus, pœnas luiturum damnationis? Durum est: minimè tamen ausim hinc quippiam meâ sententia diffinire. Sed quidquid de hoc sit, merito Ecclesia quæ ceterorum non natiuitatem, sed mortem sanctorum iudicat & prædicat pretiosam, singulari quadam exceptione festis præfert gaudiis, veneraturque illius Natalem de quo nunciante Angelo singulariter legit, Luc. I. *Et multi in Natiuitate ejus gaudebunt.* Cur enim non sit illius exitus sanctus ac proinde festiuis & lætus, qui potuit exultare & in utero?

Quod itaque vel paucis mortalium constat fuisse collatum fas certè non est suspicari tantæ virgini esse negatum, perquam omnis mortalitas emerfit ad vitam, fuit procul dubio & mater Domini ante sancta quam nata. Nec fallitur omninò sancta Ecclesia, sanctum reputans ipsum Natiuitatis ejus diem, & omni anno cum exultatione uniuersæ terræ votivâ celebritate suscipiens. Ego puto quod & copiosior sanctificationis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solum sanctificaret ortum, sed & vitam ab omni deinceps peccato custodiret immunem, quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur esse donatum. Decuit nimirum Reginam virginum singularis privilegio sanctitatis absque omni peccato ducere vitam, quæ dum peccati mortisque pareret peremptorem, munus vitæ & justitiæ omnibus obtineret. Sanctus igitur ortus, quoniam immensa prodiens ex utero sanctitas sanctum fecit illum.

Quid adhuc addendum putamus his honoribus? ut honoretur, inquiunt, & conceptus, qui honorandum præiuit partum: quoniam si ille non præcessisset, nec iste esset qui honoratur. Quid si alius propter eandem causam etiam utique parenti ejus

festos honores asserat deferendos? sed de avis & proavis idipsum posset pro simili causa quilibet flagitare, & sic tenderetur in infinitum; & festorum non esset numerus. Patriæ est non exilij frequentia hæc gaudiorum, & numerositas festivitatum cives decet, non exules. Sed profertur scriptum supernæ (ut ajunt) revelationis: quasi & quivis non queat scriptum æque producere in quo virgo videatur idipsum mandare & de parentibus suis juxta Domini mandatum dicentis Exod. 10. *Honora patrem tuum & matrem tuam.* Ipse mihi facillè persuadeo scriptis talibus non moveri, quibus nec ratio suppeditare, nec certa invenitur favore auctoritas. Nam quid consequentiæ habet; ut quoniam sanctum præcessit natalem conceptus: propterea reputetur & ipse sanctus? Nunquid quoniam præcessit eum, fecit & sanctum? Quia si præcessit ut esset, non tamen ut sanctus esset. Unde etenim illa ipsi sanctitas quam secuturo transmitteret? an non potius quia præcessit absque sanctitate conceptus; oportuit nimirum sanctificari conceptam, ut sanctus sequeretur jam partus? an fortè mutuatus sit sanctitatem à posteriori prior? Potuit sane illa quæ in jam concepta facta est sanctificatio, ad ipsum qui sequebatur transire natalem: redire verò retrorsum ad conceptum qui præcesserat, jam omnino non potuit.

Unde ergo conceptionis sanctitas? An dicitur sanctificatione præventa; quatenus jam sancta conciperetur ac per hoc sanctus fuerit & conceptus: quemadmodum sanctificata jam in utero dicitur ut sanctus consequeretur & ortus? Sed non valuit ante sancta esse, quàm esse. Siquidem non erat antequam conciperetur. An fortè inter amplexus maritales sanctitas se ipsi conceptioni immiscuit; ut simul & sanctificata fuerit & concepta? Ne hoc quidem admittit ratio. Quomodo namque aut sanctitas absque spiritu sanctificante, aut sancto Spiritu societas cum peccato fuit, aut certè peccatum quomodo non fuit
ubi

ubi libido non defuit? Nisi fortè quis dicat de Spiritu sancto eam & non de viro conceptam fuisse. Sed id hætenus inauditum. Lego denique Spiritum sanctum in eam non cum ea venisse: dicente Angelo, Luc. 1. *Spiritus sanctus super-veniet in te.* Et si licet loqui quod Ecclesia sentit (& verum ipsa sentit) dico gloriosam de Spiritu sancto concepisse; non autem & conceptam fuisse: dico peperisse Virginem, non tamen & partam à Virgine. Alioquin *Joan. 7.* ubi erit prærogativa Matris Domini qua singulariter creditur exultare & munere prolis & integritate carnis; si tantundem dederis & matri ipsius? Non est hoc Virginem honorare, sed honori detrahere: si igitur ante conceptum sui sanctificari minimè potuit, quoniam non erat, sed nec in ipso quidem conceptu propter peccatum quod inerat: restat ut post conceptum in utero jam existens sanctificationem accepisse credatur; quæ excluso peccato sanctam fecerit nativitatem, non tamen & conceptionem.

Quamobrem etsi quibus vel paucis filiorum hominum datum est cum sanctitate nasci, non tamen & concipi: ut uni sanè servaretur sancti prærogativa conceptus, qui omnes sanctificaret: solusque absque peccato veniens purgationem faceret peccatorum. Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu sancto conceptus, quia solus & ante conceptum sanctus. Quo excepto, de cætero universos respicit ex Adam natos, quod unus humiliter de semetipso ac veraciter confitetur. *In iniquitatibus, inquam, conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, Ps. 50.*

Cum hæc ita se habeant, quænam erit festivæ ratio conceptionis? Quo pacto, inquam, aut sanctus asseretur conceptus, qui de Spiritu sancto non est: ne dicam de peccato est: aut festus habebitur, qui minimè sanctus est? Libenter gloriosa hoc honore carebit, quo vel peccatum honorari, vel falsa induci videtur sanctitas. Alioquin nulla ei ratione placebit contra Eccle-

siæ